

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากพระราชดำรัสที่เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ตอนหนึ่งว่า “ทฤษฎีใหม่เป็นวิธีการอย่างหนึ่ง ที่จะทำให้ประชาชนมีกินตามอัธยาศัย คืออาจไม่รวยมากแต่ก็พอกินไม่ออดอยาก หลักมีว่า แบ่งที่ดินเป็นสี่ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นที่สำหรับปลูกข้าว อีกส่วนสำหรับปลูกพืชไร่พืชสวนและก็มีที่สำหรับขุดสระน้ำ”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานทฤษฎีใหม่ในการทำการเกษตรแบบใหม่ หรือที่เรียกว่าเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยทรงให้เกษตรกรจัดแบ่งพื้นที่ที่เกษตรกรมีอยู่ออกเป็น 4 ส่วน ตามสูตร 30 : 30 : 30 : 10 โดยใช้ประโยชน์ดังนี้

1. ใช้เพื่อการเพาะปลูกข้าวที่เพียงพอต่อการบริโภคในครอบครัว ร้อยละ 30 % ของพื้นที่
2. ใช้เพื่อเป็นแหล่งน้ำที่สามารถใช้ในการเพาะปลูกและการบริโภค โดยเฉพาะเก็บกักไว้เพื่อการปลูกข้าวปลูกผักเมื่อยามฝนแล้ง ใช้เลี้ยงปลาเพื่อเป็นรายได้หรืออาหารเสริมร้อยละ 30 % ของพื้นที่
3. ใช้เพื่อการปลูกพืชไร่ พืชสวนหรือไม้ยืนต้น เพื่อการเกษตรแบบผสมผสานและการมีทางเลือกเพื่อการเพิ่มรายได้ที่เหมาะสม ร้อยละ 30 % ของพื้นที่
4. ใช้เพื่อการสร้างที่อยู่อาศัย โรงเรียนเพื่อการเลี้ยงสัตว์ หรือพื้นที่เพื่อการประกอบอาชีพ หัตถกรรม ปลูกพืชสวนครัวเพื่อการหารายได้เสริมของครอบครัวอีกร้อยละ 10 %

เปรม (2544) เคยบรรยายเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ไว้ว่า “เรื่องของทฤษฎีใหม่ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเกษตรเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวเนื่องกับชุมชน เกี่ยวเนื่องกับชนบท เกี่ยวเนื่องกับการผลิต เกี่ยวเนื่องกับเศรษฐกิจ เกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรม เกี่ยวเนื่องกับความมั่นคง เกี่ยวเนื่องกับวิทยาศาสตร์ เกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติ เกี่ยวเนื่องกับการปกครอง เกี่ยวเนื่องกับการรวมตัวของสมาชิกในครอบครัว และที่สำคัญที่สุดคือเกี่ยวเนื่องกับวิถีคิดและจิตสำนึกของคน ทั้งนี้ ก็เพราะปรัชญาแห่งทฤษฎีใหม่ เป็นปรัชญาที่ว่าด้วยการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ที่สุดนั่นเอง นั่นคือการที่พระองค์ท่านได้ทอดพระเนตรเห็นสังคมนองคร่วม ไม่ได้แยกการพัฒนาออกเป็นส่วน ๆ”

สุเมธ (2544) ได้กล่าวถึงทฤษฎีใหม่ว่า “ทฤษฎีใหม่นั้นเป็นวิธีการสำหรับเกษตรกรรายย่อย เป็นวิธีที่สอนให้รู้จักการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของเขา คือดิน น้ำ ต้นไม้ พืชผลต่าง ๆ การเลี้ยงสัตว์เพื่อให้หลุดพ้นจากคำว่าไม่มี”

ตามแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่นี้ เป็นวิธีการดำเนินชีวิตอย่างมีสติ ใช้ชีวิตแบบตามอัตภาพ หรือแบบสมถะในทางพระพุทธศาสนา คือไม่รวยมากแต่พอมีพอกิน ไม่อดอยากสามารถช่วยเหลือตนเองได้ไม่ว่าในยามไหน ๆ เพราะเนื่องจากว่ามีอยู่ครบทุกอย่างแล้ว พืชผักสวนครัว น้ำอุปโภคบริโภค ไม้ผล หรืออาจเรียกรวม ๆ กันแบบภาษาชาวบ้านว่า “ข้าว ปลา อาหาร” มีพร้อมทุกอย่าง แม้ในภาวะปกติก็สามารถทำให้มีรายได้มากขึ้น หรือหากภาวะไม่ปกติเช่นน้ำท่วม ก็สามารถฟื้นตัวได้โดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากหน่วยราชการ ทำให้สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เป็นอย่างดี หรืออาจกล่าวได้อีกวิธีหนึ่ง คือเป็นการดำเนินชีวิตทางการเกษตรแบบการป้องกันตัวเองในยามขาดแคลนนั่นเอง

ลักษณะดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงแนวคิดที่สอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เช่น การใช้ชีวิตแบบสันโดษ สมถะตามอัตภาพ ไม่โลภมากในอาชีพของตน และยังเป็น การดำเนินชีวิตแบบมีสติ ไม่ประมาทต่อชีวิตที่ไม่อาจทราบได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในภายภาคหน้า นั่นก็คือการทำเก็บไว้ล่วงหน้าให้มีตามแต่สมควรจะมีแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ ดังได้กล่าวมาแล้ว

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของพระสงฆ์ที่มีต่อเกษตรทฤษฎีใหม่ ขณะเป็นนักศึกษาอยู่และเป็นพระธรรมจาริกเผยแผ่หลักธรรมสู่ญาติโยม สาธุชนเกษตรกรควบคู่ไปด้วย ซึ่งนับว่าเป็นบุคคลที่สามารถถ่ายทอดวิชาความรู้ต่าง ๆ สู่เกษตรกรได้อีกทางหนึ่งอันจะเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการเกษตรไปในอีกรูปแบบหนึ่ง โดยถือเป็นรูปแบบใหม่ของการส่งเสริมการเกษตรก็ได้ นอกจากนี้จะได้ทราบว่ามิตัวแปรใดบ้างที่ทำให้พระสงฆ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อที่จะได้หาแนวทางแก้ไขและส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้มีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่ทั้งทางโลกและทางจิตวิญญาณสู่เกษตรกรไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของพระสงฆ์ต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ในกลุ่มพระสงฆ์ที่เป็นนิสิตนักศึกษา ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของพระสงฆ์เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่
3. เพื่อศึกษาถึงความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรทางพระพุทธศาสนากับเกษตรทฤษฎีใหม่
4. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของพระสงฆ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกษตรทฤษฎีใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ จะเป็นประโยชน์ต่อกรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โครงการพระธรรมจาริก ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมทั้งในส่วนของอาณาจักรและพุทธจักร ให้มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ทั้งแก่เจ้าหน้าที่และพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งถือเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณอันจะเป็นการนำไปถ่ายทอด ความรู้ความเข้าใจในเกษตรทฤษฎีใหม่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้กับเกษตรกรได้อีกแนวทางหนึ่ง

สมมุติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคมของพระสงฆ์ มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของพระสงฆ์ในเกษตรทฤษฎีใหม่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งขอบเขตการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

- ก. ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา คือ พระสงฆ์ที่เป็นนิสิตนักศึกษากำลังศึกษาอยู่ระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี) ภายใต้อาณัติของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และโครงการพระธรรมจาริก วัดศรีโสดา โดยเลือกจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่มีอยู่ซึ่งไม่มีการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 85 รูป (เฉพาะพระภิกษุ)
- ข. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) มีทั้งหมด 9 ปัจจัย ซึ่งประกอบด้วย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

- อายุ
- อายุพรรษา
- ชนเผ่า
- ระดับการศึกษาทางธรรม
- ระดับการศึกษาทางบาลี
- สาขาวิชาที่กำลังศึกษา
- ประสบการณ์การเผยแผ่ศาสนาธรรม

2. ปัจจัยทางสังคม

- การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่
- การมีส่วนร่วมกับองค์กรในท้องถิ่น

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความรู้ความเข้าใจของพระสงฆ์เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่เกี่ยวกับด้าน

- บริบทของเกษตรทฤษฎีใหม่
- การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับเกษตรทฤษฎีใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ดังนี้

นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีศัพท์เฉพาะที่ต้องอธิบายความหมายเพิ่มเติม เพื่อให้ง่ายต่อผู้อ่านงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงได้อธิบายความหมายคำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

พระสงฆ์ หมายถึง พระภิกษุที่เป็นนิสิต กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นปีที่ 4 เฉพาะภายใต้ความร่วมมือของมหาวิทยาลัยฯ และโครงการพระธรรมจาริก (ชั้นเรียนวัดศรีโสดา) จังหวัดเชียงใหม่

ความรู้ความเข้าใจเกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง รู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ ตลอดจนถึงหลักธรรมที่สามารถนำไปใช้กับเกษตรทฤษฎีใหม่

อายุจริง หมายถึง จำนวนปีของพระสงฆ์ตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน ปีพุทธศักราช 2550 (มากกว่า 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)

อายุพรรษา หมายถึง จำนวนปีของพระสงฆ์ตั้งแต่อุปสมบทเป็นพระภิกษุจนถึงในปัจจุบัน ปีพุทธศักราช 2549 (หลังจากออกพรรษาของแต่ละปี นับเป็น 1 พรรษา)

ชนเผ่า หมายถึง ชนชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง เย้า อาข่า ลีซอ ฯลฯ

ระดับการศึกษาทางธรรม หมายถึง ระดับการศึกษาตั้งแต่ นักธรรมชั้นตรี โท เอก

ระดับการศึกษาทางบาลี หมายถึง ระดับการศึกษาตั้งแต่ประโยค 1-2, ถึง ประโยค 9

สาขาวิชาที่กำลังศึกษา หมายถึง สาขาวิชาที่พระสงฆ์กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา

ประสบการณ์การเผยแผ่ศาสนาธรรม หมายถึง จำนวนปีที่เริ่มเป็นพระธรรมจาริกตั้งแต่แรกจนถึงปัจจุบัน

พุทธธรรม หมายถึง หลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่สามารถนำมาอธิบายเข้ากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มัชฌิมาปฏิปทา เป็นต้น

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง สื่อข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ที่พระสงฆ์ได้รับ ได้แก่ วิทยุ วิทยุโทรทัศน์ หนังสือ เอกสาร ตำราต่าง ๆ การฝึกอบรม การบอกเล่าของญาติโยม ระบบออนไลน์ (Internet)

การมีส่วนร่วมกับองค์กรในท้องถิ่น หมายถึง การให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรในชุมชน